

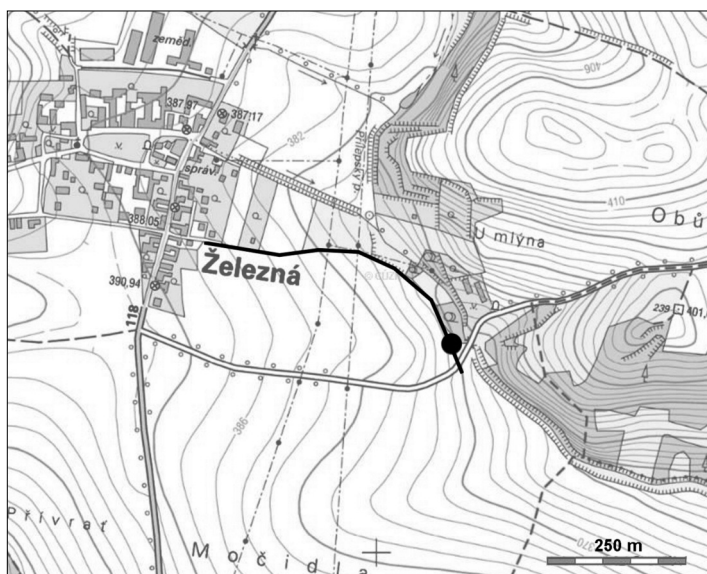
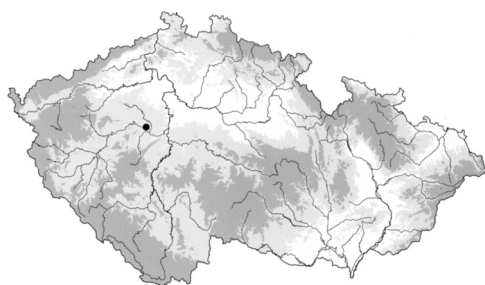
DOKLADY ŽELEZÁŘSKÉ VÝROBY Z DOBY LATÉNSKÉ U ŽELEZNÉ, OKR. BEROUN

Daniel Stolz – Dana Stolzová

Při kontrole výkopů pro přivaděč plynu do obce Železná byl v květnu 2011 zjištěn laténský objekt s doklady hutnictví železa. Lokalita se nachází na východním okraji katastru obce (obr. 1), u silnice Železná–Malé Přílepy.¹ Naleziště leží v nadmořské výšce 370–372 m na mírném východním svahu sklánějícím se k Přílepskému potoku, který představuje nejbližší vodní zdroj. Protéká ve vzdálenosti 50–60 m od naleziště a jeho hladina leží o 4 m níž. Podloží zde tvoří naváté sprašové sedimenty překryté illimerizovanou půdou. V nejbližším okolí převládají naváté sprašové sedimenty, sladkovodní terciérní sedimenty a ordovické i karbonské pískovce, prachovce a břidlice s pokryvem illimerizované, hnědé a oglejené půdy a hnědozemě.

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE, OBJEKTŮ A NÁLEZŮ

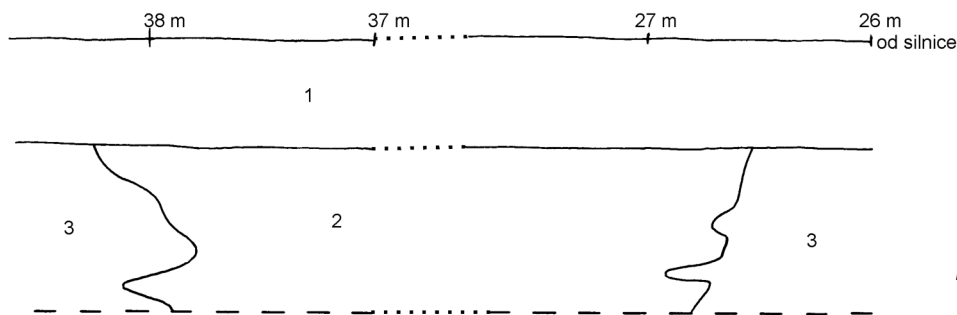
Výkop pro přivaděč plynu vedl od Vráže u Berouna k Železné (obr. 1). Bohužel výkopové práce byly oznámeny až po zhotovení větší části úseku mezi Vráží a křížením se silnicí Železná–Malé Přílepy (cca 4 km). Rýha tak byla sledována v jarních a letních měsících roku 2011 jen od křížení s výše uvedenou silnicí až do obce Železná v délce cca 550–600 m. Vedla po severním okraji pole a poté po polní cestě.² Archeologické situace v podobě rozsáhlého objektu se podařilo objevit hned při první kontrole 18. 5. 2011 ve vzdálenosti 26,5 m od silnice Železná–Malé Přílepy poblíž jejího přechodu Přílepského potoka. Objekt byl fotograficky a kresebně zdokumentován a následně ovzorkován. Prostorové zaměření objektu bylo provedeno do katastrální mapy na základě ručního měření v terénu (přesnost do cca 5 m).

Obr. 1. Železná, okr. Beroun. Výřez z mapy s vyznačením místa výzkumu (černý bod) a průběhu sledovaného liniového výkopu (černá linie). Vlevo: poloha lokality na mapě ČR

¹ Koordináty JTSK (údaje z katastrální mapy) okolo bodu 766880.73 1048643.05.

² Koordináty JTSK (údaje z katastrální mapy) linie 766878 1048674, 766876 1048633, 766900 1048544, 766917 1048519, 767009 1048465, 767085 1048451, 767182 1048463, 767299 1048435.

Obr. 2. Železná, okr. Beroun. Objekt 1 na východním profilu (na západním profilu byly rozměry objektu stejné). Popis vrstev v textu

Objekt 1 (obr. 2)

Rozměry: délka 1170 cm, hloubka nejméně 72 cm.

Popis: nepravidelné stěny, dno zasahovalo pod úroveň výkopu.

Výplň: 2. tmavě šedohnědá jílovitohlinitá, stř. ulehlá.

Nadloží: 1. hnědá hlinitá ornice, stř. ulehlá.

Podloží: 3. žlutohnědá jílovitá spraš.

Druh: jáma.

Nálezy: 6 ks keramiky, 9 ks železné strusky, 5 ks mazanice a 1 ks kamene s roztaveným povrchem.

Rozbor mazanice: Velikost: 2 ks 0–3 cm a 3 ks 3–6 cm. 4 ks bez otisků a úpravy povrchu, když 1 ks je výrazně přepálen, a 1 ks s vyhlazenou jednou stěnou. Všechny zlomky byly vyrobeny z hlíny bez výrazné organické příměsi. Mazanice pravděpodobně nepochází ze stavebních konstrukcí.

Datace: doba laténská.

Popis keramiky

– zlomek stěny se svisle hřebenovaným povrchem s výraznou příměsí tuhy (vel. 3–6 cm; síla 8 mm); zhotovený na hrnčičském kruhu; šedá barva (obr. 3)

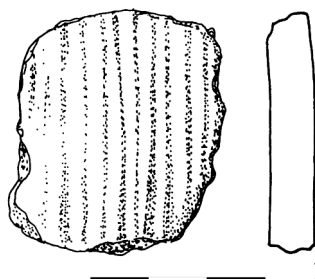
– zlomek dna se stěnou s výraznou příměsí tuhy (vel. 3–6 cm; síla 10 mm); způsob výroby nelze určit; šedá barva

– silnostěnný zlomek dna se stěnou s hrubě upraveným povrchem a příměsí kamínků v keramické hmotě (vel. 6–9 cm; síla 12 mm); vyrobený bez hrnčičského kruhu; oranžová barva

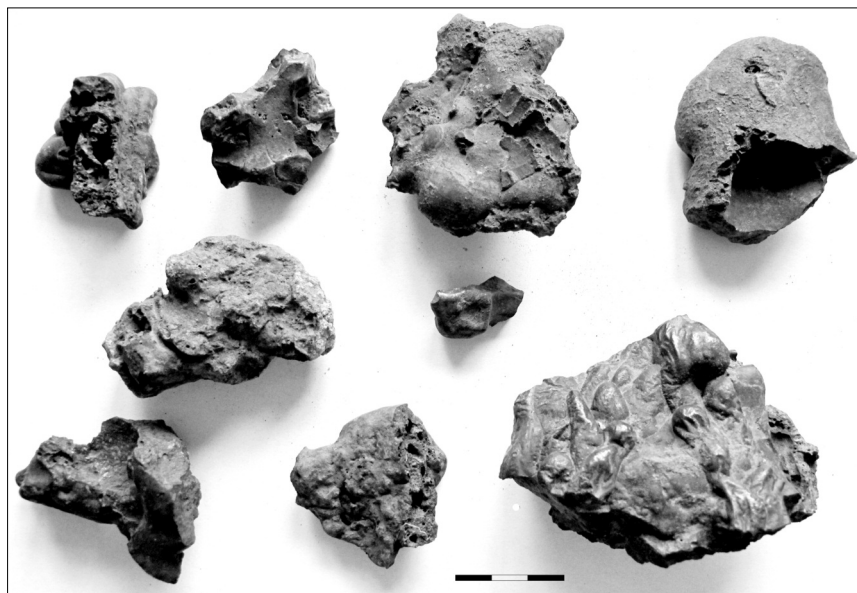
– zlomek stěny s hrubě upraveným povrchem a příměsí kamínků v keramické hmotě; vyrobený bez hrnčičského kruhu (vel. 3–6 cm; síla 9 mm); oranžovočerná barva

– tenkostěnný zlomek stěny s výraznou příměsí písku (vel. 3–6 cm; síla 7 mm); způsob výroby nelze určit; světle šedá barva

– zlomek stěny z jemného slídnatého materiálu (vel. 0–3 cm; síla 10 mm); způsob výroby nelze určit; sendvičový výpal; tmavě šedá–červená–tmavě šedá barva

Obr. 3. Železná, okr. Beroun. Zdobená keramika z objektu 1

Obr. 4. Železná, okr. Beroun. Železná struska z objektu 1

ZÁVĚR

Při dohledu na liniovém výkopu se podařilo zdokumentovat rozsáhlejší objekt z doby laténské. Nalezená nepočtená keramika umožňuje pouze rámcovou dataci do LT B–D (viz výše uvedený popis). Devět zlomků železné strusky (obr. 4) jednoznačně dokládá výrobu železa ze zdejších železných rud.

Zjištěný objekt má přinejmenším dvojí význam: 1. Přináší první doklad o pravěkém osídlení mikroregionu na horním toku Přílepského potoka. Příhodné klimatické i ostatní podmínky pro osídlení (rovi-

natý terén, sprašové podloží a dostatek vody) nevyklučují i objev osídlení z dalších období pravěku. 2. Rozšiřuje doklady o využívání zdejších železných rud ve střední až pozdní době laténské. V současnosti již máme doloženo hutnění železa z této epochy z Chýně (Pleiner 1958, 110–112), Stradonic (Motyková-Šneidrová 1962) a nově Zahořan (záchranný výzkum ČSA v roce 2013) a Železná.

LITERATURA

Motyková-Šneidrová, K. 1962: Osada pod Hradištěm u Stradonic, Památky archeologické 53, 137–152.

Pleiner, R. 1958: Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích. Praha.

EVIDENCE OF IRON PRODUCTION FROM THE LA TÈNE PERIOD NEAR ŽELEZNÁ, BEROUN DISTRICT

In May 2011, during the inspection of trenches dug for a gas pipeline leading to the village of Železná, a La Tène feature was discovered. The discovered scarce pottery fragments only enable its general dating to LT B–D. Nine pieces of iron slag unambiguously prove that iron was produced from local ores. The discovered feature represents the first evidence of prehistoric occupation of the microregion on the upper course of the Přílepský brook and broadens our knowledge about the use of the local iron ores in the middle and late La Tène period.

Fig. 1. Section of a map showing the location of the excavation and the course of the supervised linear trench

Fig. 2. Feature 1 in its east profile

Fig. 3. Decorated pottery from feature 1

Fig. 4. Iron slag from feature 1